

“Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında” Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulmaq barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikasının “Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında” 1979-cu il 18 dekabr tarixli Beynəlxalq Konvensiyaya **qoşulsun**.
2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Heydər Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 noyabr 1999-cu il
№ 743-IQ

Qeyri-rəsmi tərcümə

Adamların girov götürülməsinə qarşı mübarizə haqqında BEYNƏLXALQ KONVENSIYA

Bu Konvensiyanın iştirakçısı olan dövlətlər

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinin beynəlxalq sülh və təhlükəsizliyin qorunub saxlanması və dövlətlər arasında dostluq münasibətlərinin və əməkdaşlığın inkişafına dair məqsəd və prinsiplərini nəzərə alaraq,

xüsusi olaraq, hər kəsin Ümumdünya insan hüquqları bəyannaməsində və Mülki və siyahı hüquqlar haqqında beynəlxalq pakt da nəzərdə tutulduğu kimi, yaşamaq, şəxsi azadlıq və təhlükəsizlik hüququna malik olduğunu qəbul edərək,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsində və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə müvafiq olaraq dövlətlər arasında dostluq münasibətləri və əməkdaşlığa dair beynəlxalq hüquq prinsipləri haqqında bəyannamədə, eləcə də Baş Assambleyanın digər müvafiq qətnamələrində elan edilmiş xalqların bərabər hüquqluluğu və özünü təyini prinsipini bir daha təsdiq edərək,

adamların girov götürülməsinin beynəlxalq ictimaiyyətdə ciddi narahatlıq doğuran cinayət olduğunu və bu Konvensiyanın müddəalarına müvafiq olaraq adamların girov götürülməsi aktını törədən istənilən şəxsin ya cinayət təqibinə məruz qoyulmalı, ya da təhvil verilməli olduğunu hesab edərək,

dövlətlər arasında adamların girov götürülməsinin bütün növlərinin törədilməsinin beynəlxalq terrorizmin təzahürü kimi qarşısının alınması, təqib edilməsi və cəzalandırılması üçün effektiv tədbirlərin işlənilib hazırlanması və qəbul edilməsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində ciddi zərurətin mövcud olduğuna əmin olaraq,

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

Maddə 1

1. Digər şəxsi girov götürən və ya saxlayan və onu öldürməklə, zədə yetirməklə hədələyən və ya üçüncü tərəfi, daha dəqiq desək: dövləti, beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatı, hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxsi və ya şəxslər qrupunu girovun azad olunması üçün birbaşa və ya dolayı şərt kimi istənilən aktı icra etməyə və ya icra etməkdən çəkinməyə məcbur etmək üçün digər şəxsi (burada və bundan sonra "girov" adlandırılacaq) saxlamaqda davam edən istənilən şəxs bu Konvensiyanın mənasına görə girov götürmək cinayəti törədir.

2. İstənilən şəxs,

a) girov götürmək aktını törətməyə cəhd edirsə və ya

b) girov götürmək aktını törədən və ya törətməyə cəhd edən istənilən şəxslə birlikdə iştirak edirsə, həmçinin bu Konvensiyanın məqsədləri üçün cinayət törədir.

Maddə 2

Hər bir iştirakçı Dövlət 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərə görə həmin cinayətlərin ağır xarakteri nəzərə alınmaqla müvafiq cəzalar nəzərdə tutur.

Maddə 3

1. Cinayətkar tərəfindən götürülmüş girovun saxlanıldığı iştirakçı Dövlət girovun vəziyyətini yüngülləşdirmək, xüsusi olaraq, onun azad olunmasını təmin etmək və müvafiq halda, azad olunduqdan sonra ölkədən getməsinə yardım etmək üçün məqsədəuyğun hesab etdiyi bütün tədbirləri görür.

2. Cinayətkarın girov götürmə nəticəsində əldə etdiyi hər hansı bir obyektin iştirakçı Dövlətin sərəncamına keçdiyi halda, bu iştirakçı Dövlət onu şəraitdən asılı olaraq girova və ya 1-ci maddədə göstərilmiş üçüncü tərəfə və ya onların müvafiq nümayəndələrinə mümkün qədər tez qaytarır.

Maddə 4

İştirakçı Dövlətlər 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərin qarşısının alınmasında, xüsusi olaraq aşağıdakılar vasitəsilə əməkdaşlıq edirlər:

a) öz əraziləri daxilində və ya ondan kənarında bu cür cinayətlərin törədilməsi üçün öz müvafiq əraziləri daxilində hazırlığın qarşısının alınması üçün praktik olaraq həyata keçirilən bütün tədbirlərin, o cümlədən, onların ərazisində girov götürülməsi aktlarının törədilməsini təşviq edən, buna sövq edən, onları təşkil edən və ya onlarda iştirak edən şəxslərin, qrupların və təşkilatların qeyri-qanuni fəaliyyətinin qadağan olunması üçün tədbirlərin görülməsi;

b) bu cür cinayətlərin törədilməsinin qarşısının alınması üçün inzibati və digər müvafiq tədbirlərin görülməsinin əlaqələndirilməsi və məlumat mübadiləsi.

Maddə 5

1. Hər bir iştirakçı Dövlət 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərdən istənilən biri ilə münasibətdə öz yurisdiksiyasının müəyyən edilməsi üçün zəruri ola biləcək tədbirləri o halda görür ki, bu cinayətlər:

a) onun ərazisində və ya bu Dövlətdə qeydiyyatdan keçmiş dəniz və ya hava gəmisinin bortunda;

b) onun vətəndaşlarından biri və ya qeyd edilən Dövlətin məqsədəuyğun hesab etdiyi halda, adətən onun ərazisində yaşayan vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən;

c) bu Dövləti hər hansı bir aktı icra etməyə və ya onun icrasından çəkinməyə məcbur etmək üçün və ya

d) qeyd edilən Dövlətin məqsədəuyğun hesab etdiyi halda, həmin Dövlətin vətəndaşı olan girovla münasibətdə törədilsin.

2. Hər bir iştirakçı Dövlət ehtimal olunan cinayətkarın bu Dövlətin ərazisində olduğu və onu bu maddənin 1-ci bəndində qeyd edilən hər hansı bir Dövlətə vermədiyi hallarda, analoji şəkildə 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərlə bağlı öz yurisdiksiyasını müəyyən etmək üçün zəruri ola biləcək tədbirləri görür.

3. Bu Konvensiya dövlətdaxili hüquqa müvafiq olaraq həyata keçirilən istənilən cinayət yurisdiksiyasını istisna etmir.

Maddə 6

1. Şəraitin bunu tələb etdiyinə əmin olduqdan sonra, ehtimal olunan cinayətkarın olduğu istənilən iştirakçı Dövlət öz qanunlarına müvafiq olaraq onu həbs edir və ya cinayət təqibinin başlanması və ya təhvil verilmə əməliyyatlarının icrası üçün zəruri olan müddət ərzində onun burada qalmasını təmin edən digər tədbirləri görür. Həmin iştirakçı Dövlət faktların ilkin araşdırılmasını dərhal həyata keçirir.

2. Həbs olunma və ya bu maddənin 1-ci bəndində bəhs edilən digər tədbirlər haqqında bilavasitə və ya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Katibi vasitəsilə aşağıdakılara dərhal məlumat verilir:

a) ərazisində cinayət törədilmiş Dövlətə;

b) məcburetmənin və ya məcburetmə cəhdinin yönəldiyi Dövlətə;

c) məcburetmənin və ya məcburetmə cəhdinin yönəldiyi fiziki şəxsin vətəndaşı olduğu və ya hüquqi şəxsin aid olduğu Dövlətə;

d) girovun vətəndaşı olduğu və ya adətən yaşadığı Dövlətə;

e) ehtimal olunan cinayətkarın vətəndaşı olduğu və ya cinayətkarın vətəndaşlığı olmayan şəxs olduğu halda, adətən yaşadığı Dövlətə;

f) məcburetmənin və ya məcburetmə cəhdinin yönəldiyi beynəlxalq hökumətlərarası təşkilata;

g) bütün digər maraqlı Dövlətlərə.

3. Barəsində bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülməyən istənilən şəxsə aşağıdakı hüquqlar verilir:

a) vətəndaşı olduğu Dövlətin və ya onun vətəndaşlığı olmayan şəxs olduğu halda, adətən yaşadığı Dövlətin ən yaxın müvafiq nümayəndəsi və ya digər şəkildə bu cür əlaqəni qurmaq səlahiyyətinə malik olan şəxslə dərhal əlaqə saxlamaq;

b) bu Dövlətin nümayəndəsi ilə görüşmək.

4. Bu maddənin 3-cü bəndində göstərilən hüquqlar ehtimal olunan cinayətkarın olduğu dövlətin qanunları və qaydalarına müvafiq olaraq, lakin, bu qanunlar və qaydaların bu maddənin 3-cü bəndinə müvafiq olaraq təqdim edilən hüquqların nəzərdə tutulduğu məqsədlərin tam həyata keçirilməsinə yardım etməsi şərti ilə həyata keçirilməlidir.

5. Bu maddənin 3 və 4-cü bəndlərinin maddələri 5-ci bəndə müvafiq olaraq yurisdiksiyaya iddia edən istənilən iştirakçı Dövlətin Beynəlxalq Qırmızı Xaç komitəsindən ehtimal olunan cinayətkarla əlaqə saxlamağı və ya onunla görüşməyi xahiş etmək hüququna zərər vurmur.

6. Bu maddənin 1-ci bəndi ilə nəzərdə tutulmuş ilkin araşdırma apararı Dövlət əldə etdiyi məlumatları dərhal bu maddənin 2-ci bəndində adıçəkilən dövlətlər və ya təşkilatların diqqətinə çatdırır və yurisdiksiya həyata keçirmək niyyətində olub-olmadığını göstərir.

Maddə 7

Ehtimal olunan cinayətkarın cinayət təqibinə məruz qaldığı Dövlət öz qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmə araşdırmasının yekun nəticələri haqqında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə məlumat verir ki, sonuncu da bu məlumatı digər maraqlı dövlətlərə və maraqlı beynəlxalq hökumətlərarası təşkilatlara göndərir.

Maddə 8

1. Ehtimal olunan cinayətkarın olduğu iştirakçı Dövlət, onu təhvil vermədiyi halda, hər hansı bir istisnalar olmadan və cinayətin onun ərazisində törədilməsindən asılı olmayaraq, işi bu Dövlətin qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmə araşdırmasının aparılması vasitəsilə cinayət təqibinin məqsədləri üçün öz səlahiyyətli orqanlarına verir. Bu orqanlar bu Dövlətin qanunvericiliyinə müvafiq olaraq ağır xarakterli adi cinayətlə eyni qaydada qərar qəbul edirlər.

2. Barəsində 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərdən istənilən biri ilə bağlı məhkəmə araşdırması həyata keçirilən istənilən şəxsə məhkəmə araşdırmasının bütün mərhələlərində ədalətli davranmaya, o cümlədən, onun olduğu dövlətin qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş bütün hüquqlar və zəmanətlərdən istifadəyə zəmanət verilir.

Maddə 9

1. Bu Konvensiyaya müvafiq olaraq ehtimal olunan cinayətkarın verilməsi xahişi təhvil verilmə xahişinin ünvanlandığı iştirakçı Dövlətin aşağıdakılar üçün tutarlı əsaslarının olduğu halda təmin edilmir:

a) 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətin törədilməsinə görə təhvil verilmə haqqında xahişin şəxsin irqi, dini, milli və ya etnik mənsubiyyəti və yaxud siyasi baxışları ilə bağlı səbəblərdən təqib edilməsi və ya cəzalandırılması üçün yönəldildiyi və ya

b) bu şəxsin mövqeyinə zərərin vurula biləcəyi halda;

c) bu bəndin a yarım bəndində qeyd edilən səbəblərdən istənilən biri;

d) müdafiə hüquqlarının həyata keçirilməsi hüququna malik müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının onunla əlaqə saxlaya bilməməsi səbəbindən.

2. Bu Konvensiyada göstərilmiş cinayətlərə gəldikdə isə, iştirakçı Dövlətlər arasında tətbiq edilən təhvil verilmə haqqında bütün müqavilələr və sazişlərin müddəaları iştirakçı Dövlətlər arasında münasibətlərdə bu Konvensiyaya zidd olmadıqları həddə dəyişdirilir.

Maddə 10

1. 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlər iştirakçı Dövlətlər arasında mövcud olan təhvil verilmə haqqında istənilən müqaviləyə təhvil verilməyə səbəb olan cinayətlər şəklində daxil edilməli hesab olunurlar. İştirakçı Dövlətlər bu cür cinayətləri onlar arasında bağlanan təhvil

verilmə haqqında istənilən müqaviləyə təhvil verilməyə səbəb olan cinayətlər kimi daxil etməyi öz öhdələrinə götürürlər.

2. Təhvil verilməni müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirən iştirakçı Dövlətin təhvil verilmə haqqında müqaviləsi olmayan digər iştirakçı Dövlətdən təhvil verilmə haqqında xahiş aldığı halda, təhvil verilmə haqqında xahişin ünvanlandığı Dövlət öz mülahizəsinə görə 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərlə bağlı bu Konvensiyanı təhvil verilmə üçün hüquqi əsas kimi nəzərdən keçirir. Təhvil verilmə bu cür təhvil verilmə haqqında xahişin ünvanlandığı Dövlətin qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər şərtlərə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

3. Təhvil verilməni müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirməyən iştirakçı Dövlətlər öz aralarında olan münasibətlərdə 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətləri təhvil verilmə haqqında xahişin ünvanlandığı Dövlətin qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş şərtlərə müvafiq olaraq təhvil verilməyə səbəb olan cinayətlər kimi nəzərdən keçirirlər.

4. 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlər iştirakçı Dövlətlər tərəfindən təhvil verilmə məqsədləri üçün tək-cə onların törədildiyi yerdə deyil, həm də 5-ci maddənin 1-ci bəndinə müvafiq olaraq öz yurisdiksiyasını müəyyən etməli olan Dövlətlərin ərazisində törədilmiş kimi nəzərdən keçirirlər.

Maddə 11

1. İştirakçı dövlətlər sərəncamlarında olan, məhkəmə araşdırması üçün zəruri olan bütün sübutların təqdim edilməsi də daxil olmaqla, 1-ci maddədə göstərilmiş cinayətlərlə münasibətdə görülmüş cinayət-prosessual tədbirlərlə bağlı bir birinə ən tam yardımını göstərirlər.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları istənilən digər müqavilə ilə müəyyən edilmiş qarşılıqlı hüquqi yardım haqqında öhdəliklərə təsir göstərmir.

Maddə 12

Bu Konvensiya Mühəribə qurbanlarının müdafiəsi haqqında 1949-cu il Cenevrə konvensiyaları və ya bu Konvensiyalara Əlavə protokolların hər hansı bir konkret girovların götürülməsi aktına tətbiq edildiyi həddə və bu Konvensiyanın iştirakçı Dövlətlərinin yuxarıda adıçəkilən Konvensiyalara müvafiq olaraq girov götürmüş şəxsi cinayət qaydasında təqib etməli və ya təhvil verməli olduğu həddə 1949-cu il Cenevrə konvensiyalarında və onlara Protokollarda müəyyən edildiyi kimi silahlı münaqişələrdə, o cümlədən, 1977-ci il tarixli I Əlavə protokolun 1-ci maddəsinin 4-cü bəndində qeyd edilən, xalqların Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsində və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə müvafiq olaraq dövlətlər arasında dostluq münasibətləri və əməkdaşlığa dair beynəlxalq hüquq prinsipləri haqqında bəyannamədə əks olunan özünü təyin hüququnu həyata keçirərək, müstəmləkə hökmranlığına, xarici işğala və irqçi rejimlərə qarşı mübarizə apardıqları silahlı münaqişələrdə törədilmiş girov götürülmə aktına tətbiq edilmir.

Maddə 13

Bu Konvensiya cinayətin bir dövlətin sərhədləri daxilində törədildiyi, girov və ehtimal olunan cinayətkarın bu Dövlətin vətəndaşları olduğu və ehtimal olunan cinayətkarın həmin Dövlətin ərazisində olduğu hallarda tətbiq edilmir.

Maddə 14

Bu Konvensiyada heç nə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə zidd olaraq hər hansı bir dövlətin ərazi bütövlüyü və ya siyasi müstəqilliyinin pozulmasına haqq qazandıran hal kimi şərh edilə bilməz.

Maddə 15

Bu Konvensiyanın müddəaları iştirakçı Dövlətlər arasında Konvensiyanın qəbul edilməsi anına qüvvədə olan sığınacaq haqqında müqavilələrin tətbiqinə toxunmur; lakin bu Konvensiyanın iştirakçı Dövləti bu müqavilələrin iştirakçısı olmayan Konvensiyanın digər iştirakçı Dövləti ilə münasibətdə bu müqavilələrə müraciət edə bilməz.

Maddə 16

1. İki və ya daha çox iştirakçı dövlət arasında danışıqlar yolu ilə tənzimlənməyən, bu Konvensiyanın şərhinə və ya tətbiqinə dair istənilən mübahisə onlardan birinin xahişi ilə arbitraja verilir. Arbitraj haqqında xahiş tarixindən altı ay ərzində tərəflərin arbitrajın təşkil edilməsi məsələsi ilə bağlı razılığa gələ bilmədikləri halda, mübahisə bu tərəflərdən istənilən birinin xahişi ilə Məhkəmənin Statusuna müvafiq olaraq Beynəlxalq Məhkəməyə verilə bilər.

2. Hər bir Dövlət bu Konvensiyanın imzalanması və ya ratifikasiyası zamanı və ya ona qoşulma zamanı özünü bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları ilə öhdəlikli hesab etməməsi haqqında bəyanat verə bilər. Digər iştirakçı Dövlətlər bu cür qeyd-şərt etmiş istənilən iştirakçı Dövlətlə münasibətdə bu maddənin 1-ci bəndinin müddəaları ilə öhdəlikli olmayacaqlar.

3. Bu maddənin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq qeyd-şərt etmiş istənilən iştirakçı Dövlət istənilən vaxt Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə bildiriş göndərməklə bu qeyd-şərti ləğv edə bilər.

Maddə 17

1. Bu Konvensiya 1980-cı il 31 dekabr tarixinədək Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nyu-Yorkda yerləşən Mərkəzi idarələrində bütün dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır.

2. Bu Konvensiya ratifikasiya olunmalıdır. Ratifikasiya fərmanları Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin saxlancına verilir.

3. Bu Konvensiya istənilən Dövlətin qoşulması üçün açıqdır. Qoşulma haqqında sənədlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin saxlancına verilir.

Maddə 18

1. Bu Konvensiya iyirmi ikinci ratifikasiya fərmanı və ya qoşulma haqqında sənədin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin saxlancına verilməsi tarixindən sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

2. Bu Konvensiyanı iyirmi ikinci ratifikasiya fərmanının və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanca verilməsindən sonra ratifikasiya edən və ya ona qoşulan hər bir Dövlət üçün Konvensiya həmin Dövlət tərəfindən öz ratifikasiya fərmanının və ya qoşulma haqqında sənədinin saxlanca verilməsi tarixindən sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Maddə 19

1. İstənilən iştirakçı Dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibini yazılı şəkildə xəbərdar etməklə bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Denonsasiya Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi tərəfindən bildirişin alındığı tarixdən bir illik müddət bitdikdən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 20

İngilis, ərəb, ispan, çin, rus və fransız dillərində tərtib edilmiş mətnləri eyni qüvvəyə malik olan bu Konvensiyanın əsl Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin saxlancına verilir və bu Konvensiyanın təsdiq olunmuş surətləri onun tərəfindən bütün dövlətlərə göndərilir.